

Миладин Шеварлић

Отаџбина је у ојасности*

Данас, када на Богојављење 2016. године хоћемо да се сетимо Бранислава Ђ. Нушића, ми не мислимо само на *Госпођу минисџарку*, *Народног јосланика*, *Сумњиво лице...* Та „лица“ су, дакако, и данас свуда око нас – али, толико грдна, криминогено-патолошки изобличена, да их ни сам Нушић, када би, чудом божијим, ишетао из своје пирмиде, препознао не би. Згрожен и неутешан, видевши да је ђаво однео шалу, вратио би се откуда је и дошао, како би на миру могао да одсања своју вечност.

Данас су наше очи упрте у Босну и Херцеговину и Републику Српску у њој. Данас ћемо се сетити 1908. године, када је Империја (њихова имена се мењају, а злочела остају иста) када је, дакле, Империја отела ову српску земљу; сетићемо се Бранислава Нушића како, са постоља Кнежевог споменика на Позоришном тргу говори мору окупљенога народа – са постоља споменика онеме кнезу Михаилу, који је

сурово убијен јер је био бескомпромисни национални борац, а од кога је, у поимању српске „златне младежи“, остао само надимак „коњ“.

„Браћо“ - узвикнуо је тада Нушић – „непријатељ је пред вратима! Над нашим главама виси разбојнички мач! Аустрија се спрема да отме Босну и Херцеговину, а ми, Срби, нећемо, не можемо то да допустимо! Браћо, отаџбина је у опасности, зберимо се, здружимо се, загрлимо се и заједнички умримо за отаџбину!“

Сетићемо се чувених Нушићевих речи, које је изговорио сутрадан, када је, јашући на беломе коњу, закорачио на степениште министарства иностраних дела: „Није ово ни први ни последњи коњ који улази у министарство!“

„Био је то“ – сећаће се касније Нушић – „први монстр-митинг у Београду. Ђаци су напустили школе, трговци су затворили радње, и све се то стекло на ономе тргу, који се показао тесан за такве манифестације.“

* Говор на парастосу Браниславу Нушићу на Богојављење 19. јануара 2016.

„Чин анексије Босне и Херцеговине“ – написао је те исте 1908. године Јован Цвијић – „убија веру у вредност међународних уговора, показује да су мале земље, као Србија и Црна Гора, не само економски скоро загушене, него и политички необезбеђене, чиме се на очевидан начин вређа принцип народности, јер се дефинитивно ставља под туђинску управу централни део српског народа. Обе српске државице морају се, поглавито војно и просветно, најживље спремати, одржавати националну енергију у завојеваним деловима српског народа и прву, иоле повољну, прилику употребити да исправљају српско питање.“

Тако је говорио Јован Цвијић почетком прошлога века. Опасност која се тада надвила над српске земље ставила је велика национална питања изнад партијских подела, партијских трвења и партијских интереса. Тај удар изазвао је концентрацију националних снага и изазвао јачање национализма и националне солидарности. Српски народ је у том часу био уједињен солидарношћу са браћом преко Дрине – онако како ми данас нажалост нисмо – и после деценије страдања, ратова и

патњи успео да их ослободи „милосрдног“ насилничког загрљаја.

Када ће и да ли ће и нама успети такав подвиг? То ће можда доживети они млади Срби који нису напустили ово разорено српско огњиште, они млади Срби који у својим чистим срцима (опростите на патетици – то није знак недостатка свести о добром стилу, већ само знак поштовања), који, дакле, у својим чистим срцима носе завет предака, чије кости почивају на просторима од Крфа до Јасеновца.

Бранислав Нушић, око чије смо се вечне куће данас са пијететом окупили, био је један од најзнаменитијих и најчаснијих чувара тога завета. У име тога завета пао је и његов син јединац, у име тога завета оставио је Нушић потресно сведочанство, књигу која се зове *Девејџинио ѿејџнаесџа*, а коју би ваљало да сваки млади Србин барем прелиста у предаху између „Великог брата“, „Фарме“ и „Парова“.

Чекала је, дакле, једну деценију генерација тадашњих Срба да нестане границе на Дрини. Видеће се колико ће требати да се граница поново избрише. Извештај пише ко преживи!